

Harmónia a harmóniátlanságban

könyv

Olyan Radnóti Zsuzsa Lázadó dramaturgiák című könyve, mint egy anyai simogatás. Ami annak a csemetének jár, akinek sok minden nem jött össze, de azért éreztetni akarják vele a szülei, hogy ennek ellenére szeretik. Mészöly Miklós, Sarkadi Imre, Csurka István, **Eörsi István**, Örkény István, Weöres Sándor, Nádas Péter, Kornis Mihály, Márton László, Spiró György, Kárpáti Péter drámaírói portréját olvashatjuk a kötetben. Ismert nevek, látszólag sikeres szerzők. De Radnóti Zsuzsa elregéli róluk, hogy mi minden történhetett volna a darabjaikkal, ha gyakrabban kapnak színpadot, ha a legfontosabb magyar színházi törekvések zöme nem klasszikus, külföldi műveket használt volna „alapanyagául”. A ha szócseka főszereplő a szövegben. Radnóti elfilozofál azon a történelmietlen kérdésen, mi lett vol-

na, ha másmilyenek a feltételek. Ha a drámaírói „mag” gyakran nem szikes talajra hullik, ha többeknek nem megy el a kedvük akár egy életre a darabírástól.

Radnóti kemény dolgokról ír, mondatai mégis engesztelők. Békitők. Halkan bölcses. Miközben egymás után sorjáztatja a ha szócskékat, tulajdonképpen tudja, hogy mindennek így kellett történnie. De nem nyugszik bele, mert nem csupán portréinak alanyai, hanem ő maga is lázadó. Szervezkedik a törvényszerűségek ellen. Nem véletlenül volt az egyik alapítója a Nyílt Fórumnak, ahol magyar drámákat olvasnak fel és vitatnak meg. Nem véletlenül „lop” be a saját színházán, a Vígen kívül, más teátrumokba is magyar műveket. Biztatja, lelkesíti a szerzőket, kiterjedt „összeesküvői” hálózattal rendelkezik, képes becsempészni, menedzselni „gyermeküket” országszerte. Írásai a gyakorló dramaturg feljegyzései. Van mögöttük elméleti háttér, de igazán személyes

jellegük a lenyűgöző. Radnóti mindennapi társalkodónői ezek a férfiak által „megszült” darabok. Óvón védőszárnya alá vonja szinte valamennyit. Maga is nehezen szüli mondatait. Aggályos pontosságra törekszik. Precíz, olykor már-már pedáns. Nem egy szuszra ír, vívódik magával. Ízelgeti a mondatokat, hogy aztán ízesekre írhasa őket. Hiszen nem száraz tanulmányok, nyársat nyelt disszertációk kerülnek ki a keze közül. Esszéket, érzelmekkel teli védőbeszédeket ír. Imádja a tárgyat, de korántsem sem kritika nélkül. Olykor vitatható amit mond, de egyáltalán nem lép fel orákulumként. Csak mondja a magáét. Diskurál velünk. Töpreng, elmélázik. És figyel. Ott van a magyar darabok előadásain. Beszélget szerzővel, színésszel, vigasztal, gratulál. A színház háttér munkása, aki nagyon is jelen van. Tényező az előtérben, a nézőtéren, a színészbüfében. Csendes szavának súlya van a folyosón is, amikor el-elkap valakit egy-egy találó

megjegyzéssel, finom javaslat formájába burkolt tanáccsal.

És szavának természetesen súlya van a könyv lapjain is. A Palatinus Kiadó által megjelentetett kötet illik Radnóti Zsuzsához. Egyszerű, puritán, hivalkodás nélküli könyv. A polcon, félszegen háttérbe húzódik. De aztán adakozó kedvűen kitárja magát. Ránk is futja a szeretetéből. Miközben a darabokon keresztül eléggé nyakatekert világról beszél, ő maga irigylésre méltóan kiegyensúlyozottnak tűnik. Persze lehet, hogy ez csak látszat. De az írásai harmóniát sugároznak a harmóniátlanságban.

Bóta Gábor

• **Radnóti Zsuzsa: Lázadó dramaturgiák**
Palatinus, 2003
2690 forint

